ם אומרים... מה הן אומרות... מה הם אומרים... מה הן אומרות... מה הם

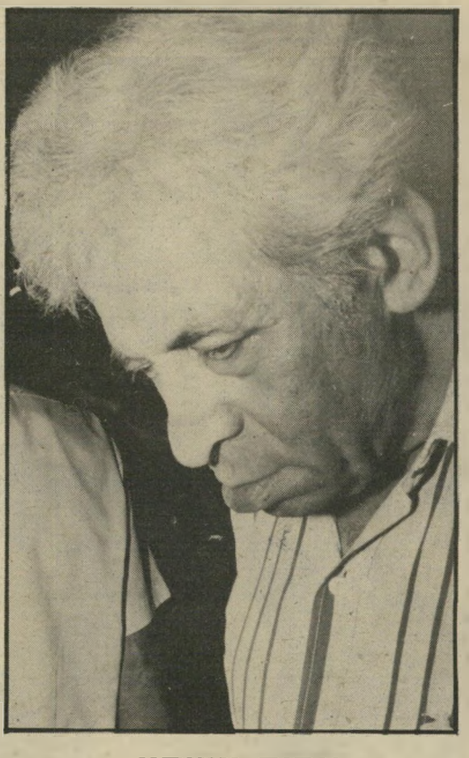

אבות ישורון:

„השירים נכתבו מתוך כאב על משהו רע!"

בימים אלה ראה אור בהוצאת „סימן קריאה", הספר „ואיך תיכלה לקרבות ולהרג" שהוא אנתולוגיה קטנה לשירה פוליטית במילחמת לבנון.

מופיעים בו מיטב המשוררים הישראלים לצד משוררים כמו ו"ה אודן, יו מקדרמיד, וולט ורטמן ועוד, בשירים אנטי־מילחמתיים. המשוררים הישראלים מתייחסים במיוחד למילחמת־לבנון. המשורר הידוע אבות ישורון סירב לתת את הסכמתו לפירסום שיריו באנתולוגיה, ובכל זאת הם פורסמו. שמעתי שהוא שוקל תביעה משפטית נגד ההוצאה, ובמיוחד נגד אחד מעורכיה, מנחם פרי.

שאלתי את אבות ישורון מדוע הוא מתנגד כל־כך לפירסום שיריו שנכתבו בזמן מילחמת לבנון, ואף ראו אור בעיתונות היומית.

אני כתבתי את השירים האלה מתוך רחף פנימי עז. הם פורסמו בעיתון מייד אחרי כתיבתם. הפירסום היה טוב לזמן המסויים ההוא, קרוב מאוד לזמן שנכתבו. אבל בין זה ובין הכנסתם לאנתולוגיה יש הבדל גדול.

המגמה הכללית של עורכי האנתולוגיה הזאת לא־נראתה, אני לא שותף לדעה הכללית שלהם. יש לי השקפה אחרת מאשר להם.

● **אבל אתה התנגדת ועדיין מתנגד למילחמת לבנון.**

התנגדתי לפתיחת המילחמה. הדיבורים על 40 ק"מ. הרגיזו אותי כבר בהתחלה. אמרתי שאין דבר כזה, 40 ק"מ. אם מתחילים, אף אחד לא יודע מתי ואיך זה ייגמר.

אומרים לי שהחיילים מתים כדי שאנחנו נחיה. זה לא נכון. החיילים מתים כי שלחו אותם למילחמה, והם חונכו שכאשר קוראים להם — צריך ללכת.

אבל אני לא עיתונאי, אני לא צריך לנקוט עמדה בעד או נגד. אני רק כותב שירים. אבל עכשיו אני לא יכול בשום פנים להצטרף לכל צועקי הנגד־נגד־נגד, כשכל יום נופלים עוד בחורים. איזה זכות יש לנו להגיד שהם נפלו לחינם, לשווא?

אני לא יכול ולא רוצה להצטרף לאלה שאומרים לאמהות השכולות: הילד שלך סתם קבור באדמה, לא היה טעם למותו.

אומרים לי שהנגד־נגד־נגד הזה נחוץ למען העתיד, שלא יחזור. אבל בינתיים אנו שקועים עד הצוואר ועד הבירכיים בהתחייבות כלפי דור זה של אבות, כלפי דור זה של אמהות של 500 הרוגים ו־2770 פצועים.

● **אבל בשעה שכתבת את השירים, לפחות אז, חשבת שהמילחמה הזאת מיותרת, שאתה מתנגד לה.**

אני לא יודע. הדברים נכתבו מתוך כאב על משהו רע שאנחנו עושים. גם לעצמנו.

● **כתבת: „אתי ללבנון/למלאכה מלוכלכה/והוא הלך לו/להחליף לבנים/"...**

התכוונתי לאלי גבע. אנשים הבינו את השורות האלה לגמרי לא כפי שאני התכוונתי.

שרה דורון:

„הנבואה ניתנה לשוטים. ואני לא שוטה!"

תהיה שרה או לא תהיה שרה? הטו־טו הזה בעניין שרה דורון נמשך כבר כמה שבועות. עכשיו נראה כאילו איבדה את סיכוייה לחלוטין, בהצהירה שתצביע נגד חוק „מיהו יהודי".

שאלתי את הגברת דורון מדוע הצהירה מה שהצהירה, ואם גם היא חושבת שעכשיו אפסו סיכוייה.

אני אצביע נגד חוק „מיהו יהודי" מפני שאני תמיד מקיימת הסכמים קואליציוניים כלשונם, אם הם נראים לי ואם לא.

● **איזה סיכוי יש עכשיו שהמיפלגות הדתיות יצביעו בעדך?**

זה לא קשור בכלל לעניין. אגודת־ישראל היתה מוכנה כבר להצביע בעדי, והמפד"ל ביקשו רק רחיה של שבוע.

● **זאת אומרת, שלפי דעתך בשבוע הבא את שרה בישראל?**

אני לא רוצה להתנבא. הנבואה ניתנה רק לשוטים, ועליי אומרים שאני לא שוטה. אבל אני מאמינה שיהיה בסדר.

תטלפני אלי בשבוע הבא.

אריק שפירא:

„עוד מעט נצטרך גם פה לשקם חרבות!"

שלושה אמנים ישראלים חברו יחד, כדי להביא לקהל ערב מיוחד במינו על שירה גרמנית שאחרי מילחמת העולם השניה. הערב, ששמו „על צלב הברזל", מתקיים פעם בשבוע במוסיאון תל־אביב. הסופר דן עומר מרצה, השחקן שמואל עצמון קורא שירים, והמוסיקאי אריק שפירא מלווה.

אם לומר את האמת, הקהל הישראלי אינו נוהר בהמוניו לראות ולשמוע ערב על שירה גרמנית. לכן גם שאלתי את אריק שפירא: מדוע דווקא שירה גרמנית.

שמואל עצמון רצה לעשות ערב משירי וולף בירמן, והלך לדן עומר שיתרגם לו את התומר. עומר וולף בירמן לא כל־כך הולכים ביחד, אז הוחלט על ערב של שירה גרמנית משל קבוצת ה־47. זו קבוצה של משוררים גרמניים שהתארגנו ב־1947, כדי לנסות ולשקם את התרבות הגרמנית שנהרסה בזמן המילחמה.

אבל הנושא שלנו הוא לא גרמניה, אלא ישראל. תפסנו טרמפ על גרמניה, כי אנחנו חושבים שעוד מעט נצטרך גם פה לשקם את התרבות.

● **אתה צורפת במוסיקאי־מלווה?**

אני הוזמנתי כחבר של דן, כאיש בעל דעה פוליטית וכמתעניין בתרבות הגרמנית — אולי מתוך תסביך אשכנזי.

● **שלושתכם מנסים לקחת על עצמכם את המשימה שלקחו על עצמם חברי „קבוצה 47"?**

כל אמן בארץ צריך לעשות את זה. הגרמנים תלויים על צלב־הברזל ואנחנו משופדים על מגן־דויד.

● **מי הקהל שבא לראות ולשמוע אתכם?**

בערב הראשון היה קהל של מוזמנים, מנומסים כאלה. אי־אפשר לדעת מהם אם הם נהנו או לא. בערב השני היה קהל של זקנים שלא הבינו הרבה, והיתה קבוצה של 30 תלמידי בית־צבי, שברחו באמצע כי נודע להם שבבניין הסמוך יש תחרות מלכת־הדוגמניות.

בערב השלישי היה קהל מיקרי, וזה בינתיים הכי־טוב.

● **מי הייתם רוצים שיהיה הקהל שלכם?**

הערב מיועד לאותם שאף פעם לא יבואו. הקהל המשוכנע הוא קהל נהדר, אבל הוא לא המטרה שלנו. היינו רוצים את הבלתי־משוכנעים. נוער וסטודנטים ימניים.

דניאלה שמי